

การสอนเพื่อการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ Teaching for Tackling Illegible Problem

รองศาสตราจารย์นราวัลย์ พูลพิพัฒน์*

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันเด็กไทยประสบปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เป็นจำนวนมาก จึงเป็นวาระเร่งด่วนที่ทุกฝ่ายต้องรีบแก้ไขเพื่อ “ตัดไฟแต่ต้นลม” ก่อนที่จะวิกฤติมากเกินกว่าการเยียวยาแก้ไข คงถึงเวลาแล้วที่จะนำปัญหาดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่า เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริง พร้อมทั้ง หาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ให้ตรงจุดกันอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง บทความนี้ ผู้เขียนได้หยิบยกเอาแนวทางการสอนอ่านเขียนภาษาไทยและวิธีการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้จากนักการศึกษา นักคิดนักเขียนและครูผู้สอนมาเขียน เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ การสอนอ่านเขียนภาษาไทยด้วยวิธีโฟนิกส์ (Phonics) หรือการสอนแบบแจกลูกสะกดคำ การสอนตามแนวธรรมชาติ (Natural Approach) โดยส่วนใหญ่การสอนตามแนวธรรมชาติ จะได้รับความนิยมและถูกนำมาเป็นแบบอย่างและทดลองใช้ในโรงเรียนหลายแห่ง รวมทั้ง มีการพัฒนาการสอนแบบบูรณาการ โดยนำเอาการสอนตามแบบธรรมชาติกับการสอนตามวิธีโฟนิกส์มาผสมผสานเข้าด้วยกัน เรียกว่า การสอนแบบสมดุลภาษา (Balanced Literacy) และได้นำไปทดลองใช้ซึ่งได้ผลดีกว่าเดิม จึงได้มีการเสนอวิธีการสอนแบบสมดุลภาษามาประยุกต์ในการสอนภาษาไทยให้กับนักเรียน โดยครูผู้สอนจะต้องมีความยืดหยุ่นในการสอน และเอานักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student - Centered) คิดหาวิธีที่จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ

การอ่าน การเขียน การสอนด้วยวิธีโฟนิกส์ การสอนตามแนวธรรมชาติ การสอนแบบสมดุล

Abstract

Nowadays, many Thai children are facing illegible problem which is an urgent case all parties who concerned have to be in a hurry to solve it in order to nip something in the bud before this crisis becomes too serious to remedy. It is probably time to raise the mentioned issue to analyze as well as to review in order to find root causes and ways how to solve the problem in the exact point seriously and continuously. In this article, the author has singled out approaches how to teach Thai reading and writing and solution methods of illegible problem from educators, thinkers, authors and teachers using as an approach of implementation and application for teaching appropriately including teaching Thai reading

* รองศาสตราจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
E-mail: narawalaya@gmail.com

and writing by using the phonic teaching method or the practice book for spelling words and Natural Approach. The Natural Approach is mostly popular used as a model and experimented at several schools. In addition, there is a development of an integrated teaching; a combination of Natural Approach and the phonic teaching method called Balanced Literacy which is experimented and the result is more effective than the first one. Thus, it is proposed that Balanced Literacy should be applied to teach Thai for pupils. Teachers should be flexible while teaching, focus on pupils as the most important thing and figure out a way to make them much more capable of reading.

Keywords

Reading, Writing, Phonic Method Teaching, Natural Approach, Balanced Literacy

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร และเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทยทุกคน แต่ปัญหาสำคัญในสังคมไทยปัจจุบันปรากฏว่าเด็กไทยในระดับประถมศึกษาจำนวนมากบกร่องเรื่องการอ่านและเขียนภาษาไทย อีกทั้ง คนไทยอ่านหนังสือกันน้อย จนทางการต้องกำหนดเรื่องการส่งเสริมการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติ

จากข้อมูลการสำรวจเพื่อคัดกรองเด็กนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 445,000 คน มีที่อยู่ในข่ายต้องปรับปรุงประมาณ 127,300 คน แยกเป็นนักเรียนที่อ่านไม่ได้เลย จำนวน 27,000 คน นักเรียนที่อ่านได้ แต่อยู่ในระดับปรับปรุงจำนวน 23,700 คน อ่านได้แต่ไม่เข้าใจ จำนวน 14,600 คน อ่านได้เข้าใจบ้าง จำนวน 62,000 คน ส่วนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็เช่นกัน จากจำนวน 444,000 คน มีที่อยู่ในข่ายต้องปรับปรุง ประมาณ 73,290 คน แยกเป็นนักเรียนที่อ่านไม่ได้เลย จำนวน 7,880 คน นอกนั้นเป็นนักเรียนที่อ่านได้แต่อยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 6,750 คน อ่านได้แต่ไม่เข้าใจ จำนวน 7,080 คน และอ่านได้เข้าใจบ้าง จำนวน 51,580 คน (ฟาภุณา วงศ์เลขา, 2557) จะเห็นว่าข้อมูลตัวเลขดังกล่าวสะท้อนปัญหาระบบการศึกษาของไทยค่อนข้างมาก เพราะทั้งชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนที่ต้องปรับปรุงเรื่องการอ่านออกเขียนได้ประมาณ 2 แสนคน ซึ่งการที่นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านการเขียนเช่นนี้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอื่นๆ ตกต่ำไปด้วย เนื่องจากการอ่านการเขียนภาษาไทยเป็นพื้นฐานในการศึกษาเรียนรู้วิชาอื่นๆ เป็นอย่างมาก

เมื่อกล่าวถึงปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนครั้งใด มักจะมีการกล่าวโทษไปยังหลายฝ่าย เช่น นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ไม่มีการซ้ำชั้น หนังสือเรียนที่ไม่ดีเหมือนยุคก่อน ผู้บริหารที่ให้ครูที่จบวิชาเอกใดก็ได้มาสอนวิชาภาษาไทย ครูที่มุ่งทำแต่ผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของตนเองจนลืมภาระหน้าที่ในการปลูกปั้นนักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ และสุดท้ายโทษพ่อแม่ที่ไม่เอาใจใส่ดูแลลูก โยนภาระหน้าที่ให้ครูฝ่ายเดียว นอกจากนั้นยังโทษสื่อมวลชนต่างๆ ที่เป็นตัวอย่างในการใช้ภาษาไทยที่ผิดเพี้ยนทั้งด้านการอ่านและการเขียนอีกด้วย

ปัญหาที่เกิดขึ้นควรเป็นความรับผิดชอบของทุกภาคส่วน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นหน้าที่ที่จะต้องร่วมกันแก้ไข เพื่อให้คุณภาพเด็กไทยดีขึ้น หากทุกฝ่ายตระหนักถึงปัญหาและช่วยกันพิจารณาหาแนวทางแก้ไขอย่างจริงจัง จะส่งผลให้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนลดน้อยลง ทั้งนี้ ในฐานะครูที่ต้องหาวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กนักเรียนอ่านออกเขียนได้มากยิ่งขึ้น จึงขอเสนอแนวทางแก้ไขนำมายกตัวอย่างให้เห็นเพียงบางส่วน และหวังว่า ถ้าทุกฝ่ายจะร่วมมือกัน ผลการอ่านการเขียนของนักเรียนก็น่าจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวทางการสอนอ่าน เขียน ภาษาไทย

การสอนให้เด็กมีพื้นฐานในการอ่าน จะต้องให้มีการพัฒนาและฝึกฝนการอ่านให้มาก ๆ ถ้าจะสอนให้เด็กเขียนหนังสือได้ จะต้องหัดเขียนบ่อย ๆ ทั้งนี้ เด็กจะสามารถเรียนได้ดี ถ้าหากมีความสนใจในสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ สนุก และมีความสุขไปกับสิ่งที่เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนควรศึกษาวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับกระบวนการสอนให้เข้าถึงเด็กให้มากที่สุด หนังสือที่ให้อ่านควรสนุก น่าสนใจ ให้ความรู้ใหม่อยู่เสมอ รวมทั้ง บรรยากาศในห้องเรียนถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กมีความสนใจในการเรียน ดังนั้น ควรจัดให้มีกิจกรรม กระทำ ทดลอง ได้คิด ได้ตัดสินใจ ให้เด็กมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียน และครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น โดยไม่กลัวถูกตำหนิ ซึ่งจะช่วยให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น

แนวทางการสอนอ่าน สอนเขียน

แนวทางการสอนอ่าน สอนเขียน นั้น มีนักการศึกษาได้เสนอแนวทางไว้หลายวิธี ดังนี้

1. การสอนด้วยวิธีโฟนิกส์ (Phonics) หรือการสอนแบบแจกลูกสะกดคำ

การอ่านแบบแจกลูกสะกดคำ เช่น ก อะ กะ กอ อา กา กอ อี กิ กอ อี ก็ กอ อู ฤ กอ อู ฎ ฯลฯ นั่นคือ ใช้พยัญชนะต้นประสมสระ จนครบทุกสระจากนั้นเปลี่ยนตัวพยัญชนะต้น เป็น ตัว จ ตัว ด ตัว ต ตัว บ ตัว ป ตัว อ เมื่อฝึกจนคล่องแล้ว เริ่มมีตัวสะกด กอ อะ กอ กัก กอ อะ ดอ กัด กอ อะ บอ กับ หรือ กอ อาง อ กาง กอ อาน อ กาน จากนั้น ก็เริ่มอ่านออกเสียงวรรณยุกต์ กอ อา กา ไ้เือก ก่า กอ อา ไ้เือโท ก้า เป็นต้น

2. การสอนตามแนวธรรมชาติ (Natural Approach)

ยุคต่อมา นักการศึกษาบางคนได้นำแนวการสอนอ่านแบบใหม่มาใช้ คือการสอนอ่านเป็นคำ ๆ เพราะเชื่อว่าการอ่านคำที่มีความหมายจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้เร็ว และจำได้ง่าย จึงทำให้เด็กสะกดคำไม่เป็น ซึ่งการสอนอ่านแบบนี้มีหลักการ คือ

- 2.1 เน้นความเข้าใจก่อนการใช้ภาษา คือ การฟังให้เข้าใจก่อนพูด และอ่านให้เข้าใจก่อนเขียน
- 2.2 เรียนในเรื่องใกล้ตัว เรื่องเป็นปัจจุบัน เห็นประโยชน์
- 2.3 เรียนอย่างสนุกสนาน ไม่กลัว ไม่เครียด

การสอนตามแนวธรรมชาติ เป็นวิธีที่นิยมในการสอนผู้เรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่จะรู้จักคำและความหมายของคำในภาษาแม่ของตนแล้ว จึงต้องการเรียนภาษาไทยให้ได้รู้เรื่องสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องมานั่งแจกลูกสะกดคำให้เสียเวลา ทั้งนี้ เสาวลักษณ์ รัตนวิเศษ (2533) แห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้นำแนวคิดนี้มาทดลองสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา เรียกว่า แนวการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (Concentrated Language Experience) ซึ่งมีวิธีการสอนภาษาโดยสอนอ่านและ

เขียน จากเรื่องที่คุณเรียนเข้าใจและมีประสบการณ์ และแนวการสอนนี้เป็นที่นิยมในการนำไปใช้ในโรงเรียนหลายแห่ง อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะใช้แนวการสอนใดก็ย่อมมีทั้งข้อดีข้อเสีย ขึ้นอยู่กับหลักการ ปรัชญา ความเชื่อ บริบทต่าง ๆ รวมทั้ง ในอเมริกาพบว่าผู้สอนและผู้เรียน มีปัญหาการโต้แย้งเรื่องการสอนภาษาตามแบบธรรมชาติ และตามแนวโฟนิกส์ (Phonics) มาเป็นเวลาหลายปีเช่นกัน ในเมืองไทย แม้จะไม่มี การโต้แย้ง แต่ผลที่เกิดขึ้นคือปัญหาเด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้มีจำนวนมากขึ้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นให้สังคมหันมามองว่าเกิดอะไรขึ้นในระบบ การศึกษาของไทย และหลายคนโทษครูผู้สอนว่าไม่มีวิธีการสอนที่เหมาะสม

วิธีการแก้ปัญหา การอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้

ครูผู้สอน และนักการศึกษาหลายคนได้เพียรพยายามคิดหาวิธีแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เป็นต้นว่า โครงการ 4 เดือน 90 ชั่วโมง โดยมีหลักการ ดังนี้

1. ครูนำเด็กอ่านออกเสียง แจกลูก สะกดคำ ผันเสียงวรรณยุกต์ วันละ 30 นาที
2. ครูนำเด็กอ่านออกเสียงคำ อ่านเรื่อง วันละ 5-10 นาที
3. ครูให้เด็กคัดคำและเรื่องที่อ่านลงในสมุด วันละ 10 นาที
4. ครูให้เด็กเขียนตามคำบอกที่เรียนรู้แล้ว วันละ 10-15 นาที

ศิวภานท์ ปทุมสูติ (2551) ได้เสนอแนวคิดไว้ในหนังสือ “เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้แก้ยังไงนิดเดียว” โดยเสนอแนวคิดไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นที่หนึ่ง แจกลูก ให้ผูกจำ
2. ขั้นที่สอง อ่านคำ ย้ำวิธี
3. ขั้นที่สาม คัดลายมือ ซ้ำอีกที
4. ขั้นที่สี่ เขียนคำบอก ทุกชั่วโมง

สังเกตดูจะพบว่า การสอนอ่านแบบแจกลูกสะกดคำยังเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญและต้องมีกิจกรรมอื่นเสริม ดังที่ ศิวภานท์ ปทุมสูติ (2551) ได้เสนอแนะกิจกรรมการสอนอ่านและคิดในระดับอนุบาลและประถมศึกษา ดังนี้

กิจกรรมหลัก: ครูเล่าเรื่องและเล่านิทานให้นักเรียนฟัง

นักเรียนเล่านิทานให้เพื่อนฟัง

ครูอ่านเรื่องและนิทานภาพให้นักเรียนฟัง

นักเรียนเล่าเรื่องจากภาพให้เพื่อนฟัง

ครูและนักเรียนชวนกันท่องบทร้อยกรองจากนิทานภาพ

ครูและนักเรียนชวนกันฟังและอ่านจับใจความ

ครูและนักเรียนชวนกันพูดคุย ถามตอบ จากเรื่องที่อ่าน

ครูและนักเรียนชวนกันเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

กิจกรรมเสริม: จัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องเล่าและนิทานต่าง ๆ

จัดกิจกรรมวันรักการอ่านและค่ายรักการอ่าน

จัดกิจกรรมมุมหนังสือและบ้านหนังสือ

จัดกิจกรรมเที่ยวร้านหนังสือ

จัดกิจกรรมชวนพ่อแม่อ่านหนังสือ

จัดกิจกรรมนิทรรศการการอ่าน (ศิวภาณ์ท์ ปทุมสูติ, 2553)

ในประเทศนิวซีแลนด์ได้พัฒนาการสอนแบบบูรณาการสอนตามแบบธรรมชาติ กับการสอนตามวิธีโฟนิกส์ เข้าด้วยกัน แล้วใช้ชื่อว่า สมดุลภาษา (Balanced Literacy) ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.อารี สันหนวี แห่งมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้นำมาทดลองใช้ที่โรงเรียนสาธิตบางนา ปรากฏว่าได้ผลดี เด็กนักเรียนชอบ อ่านหนังสือมาก และได้เสนอวิธีการสอนแบบสมดุลภาษามาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาไทย ดังนี้ (Balanced Literacy, 1991 อ้างถึงใน อารี สันหนวี, 2550)

1. อ่านหนังสือให้ฟังทุกวัน ครูควรจัดเวลาประมาณ 8-10 นาที อ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน ครูสามารถใช้นิยายแบบเรียนภาษาไทยของกระทรวงศึกษาธิการ คือ หนังสือภาษาพาที และวรรณคดีลำนํ้า เป็นสื่อการเรียนการสอน หรือนำหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการแนะนำเป็นหนังสืออ่านนอกเวลามาอ่านให้เด็กฟังก็ได้ ซึ่งการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ทำให้ได้ประโยชน์ คือ

1.1 นักเรียนได้ฟังวิธีการอ่านที่ถูกต้อง ครูควรเลือกเรื่องที่จะอ่านว่าน่าสนใจ และช้่อ่านอย่างมีชีวิตชีวา แต่ไม่จำเป็นต้องทำเสียงแบบละคร

1.2 จากเรื่องราวที่ได้ฟัง นักเรียนจะได้รู้โครงสร้างของเรื่อง เช่น ตอนต้น ตอนกลาง ตอนจบ หรือได้รู้เรื่องแนวต่างๆ ตลอดจนลักษณะปัญหา การแก้ปัญหาของบุคคลต่างๆ และได้เรียนรู้ใหม่ ๆ

1.3 สร้างความสนใจในการอ่าน นักเรียนหลายคนจะตามไปขอยืมหนังสือในห้องสมุด สนใจ ติดตามอ่าน วารสาร นิตยสารที่ครูนำมาอ่านให้ฟัง

1.4 สร้างนิสัยรักการอ่าน

1.5 ถ้าเป็นบทความสารคดี นักเรียนก็จะได้รับความรู้ใหม่

2. ฝึกอ่านในใจให้เป็นนิสัย ครูควรจัดเวลาวันละ 10-15 นาที ให้นักเรียนได้อ่านเงียบๆ ตามลำพัง เป็นการสร้างนิสัยรักการอ่าน แรกๆ อาจมีปัญหา แต่ครูต้องอดทน และพยายามดำเนินการสม่ำเสมอ

3. อ่านร่วมกันทั้งชั้น หลังจากที่ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟัง แล้ว ครูควรสนทนาพูดคุยกับเด็กให้เด็กเล่าเรื่อง ตั้งคำถาม ให้เด็กเรียงลำดับเหตุการณ์ ครูซักถามถึงตัวละคร เหตุการณ์ในเรื่อง ปัญหาของเรื่อง ที่อ่าน การแก้ปัญหาของตัวละคร จากนั้น ถ้าเด็กยังอ่านไม่คล่อง ครูก็ควรสอนแจกลูกสะกดคำ โดยนำคำจากเรื่องที่อ่านมาฝึกให้คล่อง ครูอาจมีศัพท์ฝาผนัง (Word Wall) มาให้นักเรียนฝึกหรือใช้สอนบททวน

4. ฝึกอ่านกลุ่มย่อย ครูจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 4-6 คน ต่อกลุ่ม แต่ละกลุ่มให้มีความสามารถในการอ่านใกล้เคียงกัน นักเรียนในกลุ่มจะใช้หนังสืออ่านเล่มเล็ก แต่ละกลุ่มจะเปิดหนังสืออ่านเงียบๆ ภายในกลุ่มมีการช่วยเหลือกันบ้าง ระหว่างมีการอ่านเป็นกลุ่มย่อยนี้ ครูจะเดินดูแลการอ่านของแต่ละกลุ่ม เพื่อสังเกตว่าใครอ่านได้เพียงไร กลุ่มที่ยังอ่านไม่ได้ ครูจะสอนฝึกให้อ่านสะกดคำ จนสามารถอ่านได้ ระหว่างที่ครูตรวจตราการอ่านของเด็ก แต่ละกลุ่มนี้กลุ่มอื่นๆ อาจจะได้รับมอบหมายให้ทำงาน (Tasks) ต่างๆ เช่น เขียน อ่านเป็นคู่วาดภาพ ทำกิจกรรมทางภาษา ในหนึ่งวันครูอาจสอนการอ่านสะกดคำได้ 1-2 กลุ่มย่อย ดังนั้นในหนึ่งสัปดาห์ครูก็น่าจะสอนเด็กได้ครบทุกคน

5. อ่านเองตามลำพัง ครูควรฝึกให้นักเรียนได้เลือกหนังสือโดยอิสระและอ่านเอง ในห้องเรียนควรมีมุมหนังสือ ครูอาจนำหนังสือนิทาน วารสาร สารคดีต่างๆ มาจัดวางไว้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกและขอยืมไปอ่านในเวลาว่าง หรือขอยืมไปอ่านที่บ้าน

6. อ่านหนังสือที่บ้าน ครูควรกำหนดให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่บ้านทุกวัน วันละ 30 นาที โรงเรียนในต่างประเทศมีการบ้านให้นักเรียนน้อย แต่จะมีการบ้านให้นักเรียนต้องทำเป็นประจำคือการอ่านหนังสือที่บ้านทุกวัน ในระดับชั้นประถมต้นจะเป็นการอ่านให้พ่อแม่ฟัง หรืออ่านเงียบตามลำพัง แต่จะมีสมุดบันทึกชื่อเรื่องที่อ่าน และผู้ปกครองเซ็นชื่อกำกับ แต่ถ้าเป็นนักเรียนระดับสูงขึ้น ก็จะมีบันทึกสรุปการอ่านและข้อคิดเห็นจากการอ่านส่งครู

จะเห็นว่า แนวทางการสอนอ่านแบบสมดุลภาษาเป็นการผสมผสานวิธีการอ่านทั้งแบบแจกลูก สะกดคำและแบบธรรมชาติเข้าด้วยกัน นั่นคือครูต้องมีความยืดหยุ่นในการสอน และมองที่ตัวนักเรียนเป็นสำคัญ คิดหากลวิธีใดก็ได้ที่จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านมากยิ่งขึ้น

ในด้านการสอนเขียนตามแนวสมดุลภาษา นั้นเป็นการสอนที่ต่อเนื่องกับการสอนอ่าน โดยหลังจากที่ครูอ่านหนังสือหรือเล่านิทานให้เด็กฟังแล้ว ครูอาจนำคำจากในเรื่องมาขึ้นกระดานราว 8-10 คำ เพื่อฝึกเขียน โดยครูเขียนให้ดูเป็นตัวอย่าง แต่สำหรับเด็กวัยเล็ก ๆ ราว 3-5 ขวบ อวัยวะทางกระดูก นิ้ว ข้อมืออาจจะยังไม่พัฒนาเต็มที่ จึงยังไม่ควรเคร่งครัดในการเขียนว่าต้องถูกต้องสวยงาม ครูอาจจะให้เด็กวาด หรือถามเด็กว่าต้องการสื่อสารอะไรแล้วครูเขียนกำกับไว้ให้ ครูบางคนสอนให้เด็กใช้นิ้วเขียนพยัญชนะ สระ บนพื้นทราย หรือให้เขียนในอากาศ เขียนหลังเพื่อน จากนั้นก็เริ่มฝึกเขียนตามจุดประในสมุดเมื่อเด็กเริ่มเขียนคำได้บ้างแล้ว ครูจึงค่อยสอนคัดลายมือ

การสอนเขียนระยะเริ่มแรกนี้ เป็นการสอนให้เขียนร่วมกัน โดยให้ออกไปเขียนบนกระดาน หรือเขียนบนกระดาษแผ่นใหญ่ ถ้านักเรียนสามารถเขียนคำได้บ้างแล้ว ครูอาจซักถามเรื่องราวจากเรื่องที่อ่านหรือที่ครูเล่า เช่น ถามเหตุการณ์ตอนต้น ตอนกลาง ตอนจบ ถามถึงตัวละคร ว่ามีใครบ้างหรือให้นักเรียนสรุปข้อคิดจากเรื่อง กระดาษแผ่นใหญ่ที่นักเรียนช่วยกันเขียนครูสามารถเก็บรวบรวมไว้เพื่อทำเป็นหนังสือเล่มใหญ่ หรือติดที่บอร์ดข้างฝาให้นักเรียนมาเปิดดูได้

เมื่อฝึกเขียนร่วมกันแล้ว ครูจะให้เด็กฝึกเขียนเป็นกลุ่มย่อย และเขียนตามลำพัง หรือให้เด็กจับกลุ่มกลุ่มละ 4-6 คน เขียนเรื่องราวจากหนังสือที่อ่าน หรือให้ต่อเรื่องจนจบ หรือให้แต่งเรื่องใหม่ตามความคิดจินตนาการของเด็ก คำใดที่เขียนไม่ได้ ครูจะเข้าไปช่วยแนะนำเขียนให้ดู

ครูสอนเพลงและคำกลอนที่มีสัมผัสคล้องจอง ให้เด็กอ่านท่องจำ และแจบทเพลง บทกลอน ดังกล่าวให้เด็กนำกลับบ้าน เพื่ออ่านและเขียนใส่สมุดเก็บเข้าแฟ้ม

ครูทำบัตรชื่อนักเรียนแผ่นใหญ่ๆ เพื่อให้นักเรียนฝึกเขียนตาม หรือในโอกาสพิเศษ เช่น วันสำคัญในเทศกาลต่าง ๆ หรือวันพ่อ วันแม่ วันเกิดเพื่อน ครูจะเขียนคำอวยพรในบัตรเป็นตัวอย่าง แล้วให้นักเรียนมีกิจกรรมพิเศษ เช่น การออกไปศึกษาออกสถานที่ การทำอาหาร ครูอาจให้นักเรียนเล่าเรื่อง แล้วครูเขียนบนกระดาษแผ่นใหญ่ ให้นักเรียนอ่านทบทวน หลังจากนั้น ให้นักเรียนเขียนคัดลอกไว้ในสมุดของตนเอง แม้กระทั่งการบันทึกเรื่องราวประจำวัน ครูก็อาจช่วยแนะนำด้วยการซักถาม ครูเขียนเป็นตัวอย่างและให้นักเรียนเขียนคัดลอกไว้ในสมุดเล่มเล็กได้เช่นกัน

สรุป

จุดสำคัญของการสอนอ่านสอนเขียนภาษาไทย คือ การทำให้ประสบการณ์การเรียนรู้สนุกสนานเด็กไม่เครียด ไม่รู้สึกมีปมด้วยที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ แต่จะร่วมมือกันพัฒนาไปสู่การอ่านให้ออกเขียนให้ได้ต่อไป โดยมองว่า ทั้งครูทั้งนักเรียนเป็นคนสำคัญในการจัดกิจกรรมการสอนอ่านสอนเขียนอย่างมีเป้าหมาย ไม่คิดที่จะทอดทิ้งนักเรียน คนใดคนหนึ่งให้ตกค้างอยู่เฉยๆตาย

สตรีคแลนด์ กิลิลัน (Strickland Gillilan, 2014) นักการศึกษาของนิวซีแลนด์ได้กล่าวว่า

“You may have tangible wealth untold:
Caskets of Jewels and coffers of gold.
Richer than I you can never be-
I had a mother who read to me.”

ผู้เขียนขอถอดความเป็นภาษาไทย ดังนี้

“ถึงเธอมี สินมากมายเป็นกำยทอง
มีเพชรทอง เป็นถุงถึง ก็ช่างเถิด
เธอไม่ รวยกว่าฉัน อย่าฝันเพริด
(เพราะฉันมี) แม่คอยเปิด หนังสืออ่านให้ฉันฟัง”

ดังนั้น ถ้าครูผู้สอนได้ทำหน้าที่เช่นเดียวกับแม่ของเด็กๆ และทุกฝ่ายร่วมมือกัน ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ก็น่าจะลดลงได้

เอกสารอ้างอิง

- ฟ้าภีณา วงศ์เสขา. (2556, 1 ตุลาคม). อ่านออกเขียนได้ 100 % ไม่ไกลเกินฝัน. **เดลินิวส์**. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2557, จาก <http://www.dailynews.co.th/Content/education/95080/อ่านออกเขียนได้100%25ไม่ไกลเกินฝัน>.
- ศิวากานท์ ปทุมสูติ. (2551). **เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ แก้ง่ายนิดเดียว**. สุพรรณบุรี: ศูนย์เรียนรู้ทุ่งสักอาศรม. _____.(2553). **คู่มือการอ่านคิดวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: นวสาส์นการพิมพ์.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชนี. (2533). **การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เล่ม1**. กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์.
- อารี สันหนวี. (2550). **สอนภาษาไทยแนวสมดุลภาษา (ชั้นอนุบาล 1- ประถมศึกษาปีที่ 6)**. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- Strickland Gillilan. (2014). Retrieved 16 March 2014, from en.wikipedia.org/wiki/Strickland_Gillilan.